

Põhikooli ajaloo lõpueksamist 2017

Kristina Rebane
sotsiaالainete peaspetsialist

1. Eksami eesmärgid

Alus: haridus- ja teadusministri määrus nr 54 § 9; vastu võetud 15.12.2015.

Vastavalt määrusele „Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord“ on põhikooli lõpueksami eesmärk hinnata riiklike õppekavade või õpilase õppe aluseks oleva õppekava üldpädevuste, valdkonnapädevuste, läbivate teemade ja III kooliastme õpitulemuste omandatust selleks, et:

- 1) anda õpilasele, vanemale, koolile, kooli pidajale ja riigile võimalikult objektiivset ja võrreldavat tagasisidet õppimise ja õpetamise tulemuslikkusest ning sellest, milline on kooli panus õpilaste edasijõudmisse;
- 2) selgitada, kuidas õppe tulemuslikkus ning kooli panus õpilaste edasijõudmisse on ajas muutunud;
- 3) anda riigile informatsiooni hariduspoliitiliste otsuste tegemiseks;
- 4) toetada riikliku õppekava rakendamist ning suunata eksami sisu ja vormi kaudu õppeprotsessi;
- 5) teha otsus õpilase põhikooli lõpetamise kohta.

2. Eksami korraldus

2017. aasta ajaloo põhikooli lõpueksam toimus 13. juunil. Eksam oli kirjalik, selle sooritamiseks oli aega 2 tundi ja 30 minutit. Eksamil vaheaega ei olnud. Eksamiülesannete lahendamise järjekorra sai õpilane ise valida.

Eksamitöö koosnes 23 ülesandest ja arutlusest. Eksamitöö eest oli võimalik saada 75 punkti. Eksamil said õpilased kasutada „Ajaloo atlast põhikoolile“.

3. Eksami põhiandmed ja üldstatistika

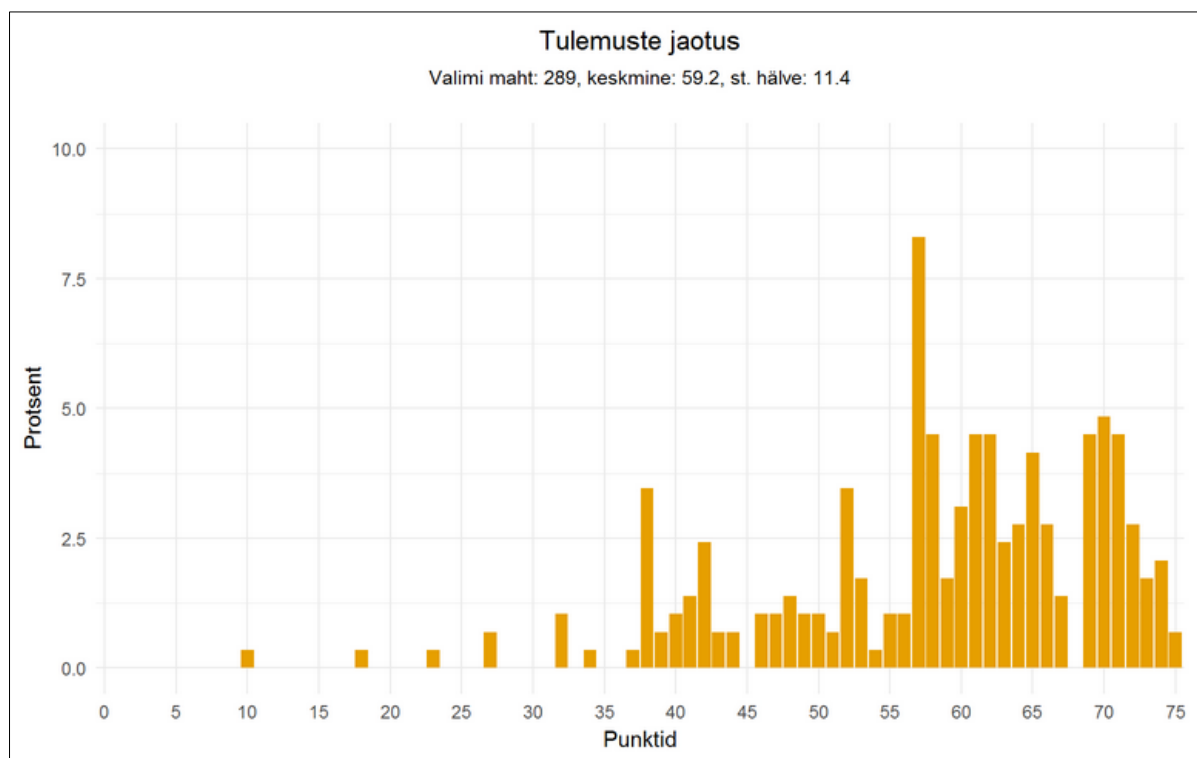
Eksamitöö sooritas 2017. aastal **289 õpilast**, neist **eesti keeles 221** (76%) ja **vene keeles 68** (24%) õpilast. Kõik eksamitöö sooritajad olid ka valimis. Eksami sooritajate hulk on aastast aastasse olnud võrdlemisi kõikuv (2014 – 390, 2015 – 287), aastate keskmine on veidi üle 300 sooritaja. (Tabel 1)

2017. aasta eksamitöös oli keskmine punktisumma **59,2** ja keskmine sooritus **79%**. Kõrgeim tulemus oli 75 ja madalaim 10 punkti. Keskmine saavutatud punktisumma ja keskmine sooritusprotsent on aastate jooksul püsinud võrdlemisi stabiilsena, erand oli vaid 2014. aasta, mil keskmine tulemus oli võrreldes ülejäänud aastatega madalam. Kuigi mediaantulemust vaadates on eksamisooritajate selleaastane tase kõrgem, siis mittesooritajate hulk oli samas võrdlemisi suur – 3,5%. Ka minimaalne kogutud punktisumma oli madalam kui paljudel varasematel aastatel. (Tabel 1)

Tabel 1. Ajaloo lõpueksami tulemuste üldandmed 2013–2017

	Valim	Võimalik max	Max	Keskm	Min	Keskm (%)	Mediaan	Edukus (%)	Kvaliteet (%)
2017	289	75	75	59,2	10	79,0	62	96,5	72,3
2016	357	75	75	59,6	23	79,5	61	98,3	70,9
2015	287	75	75	61,1	13	81,4	64	97,6	74,2
2014	390	75	75	55,9	8	74,5	60	87,7	64,4
2013	331	75	75	62,2	11	82,9	65	99,1	85,5

Joonis 1. Ajaloo lõpueksami tulemuste jaotus

Joonisel 1 on näha 2017. aasta ajaloo põhikooli lõpueksami tulemuste jaotusköver koos punktisummade esinemissagedustega protsentides. Sarnaselt eelmistele aastatele esineb ka 2017. aastal selgeid väljalööke hindepüüridel. Endiselt on väga vähe 56- ja 67-punktiseid töid (viimased punktisummad, millega saab hindeks vastavalt „3“ või „4“), ent palju 57- ja 68-punktiseid töid (esimesed punktisummad, millega saab hindeks vastavalt „4“ või „5“). Kuigi õpetaja peaks võimalusel alati punkte arvestama õpilase kasuks, siis on SA-sse Innove saabunud eksamitöödega tutvumine näidanud, et kohati on õigeks loetud ka väga üldsõnalisi ning suisa valesid vastuseid.

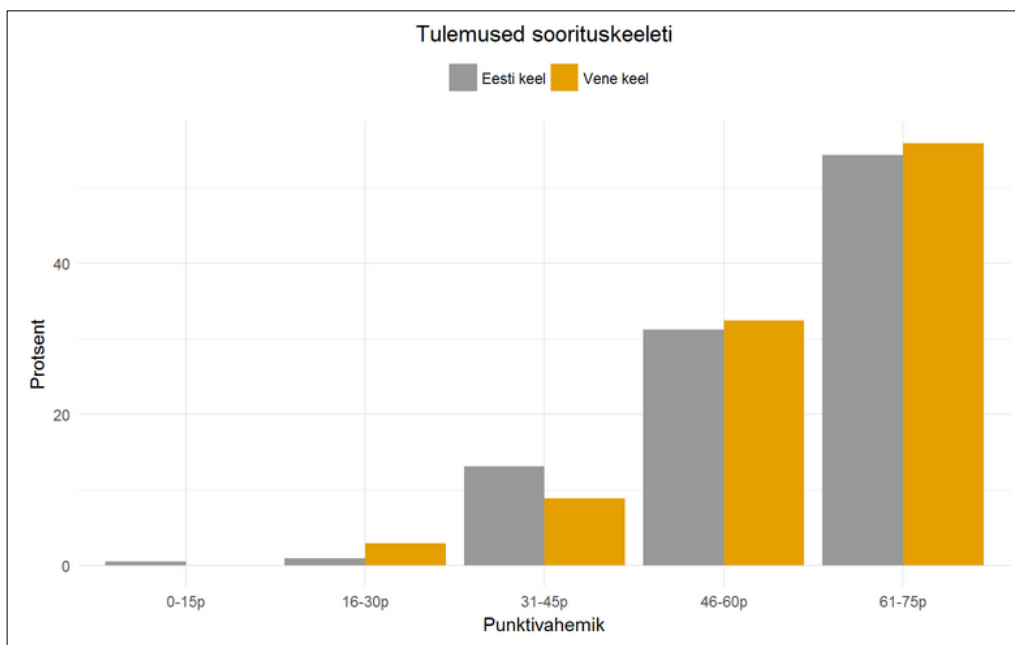
Aastahindeid ja eksamihindeid võrreldes ilmneb nii nagu ka eelmistel aastatel, et eksami eest on üldiselt saadud madalamad tulemused kui on olnud ajaloo aastahinne. Selline tendents on näha nii hinnete „5“, „4“ kui ka „3“ puhul. (Tabel 2)

Tabel 2. Aastahinnete (veergude) ning eksamitöö hinnete (ridade) sagedused

Aasta Eksam	1	2	3	4	5	Kokku
1	0	1	0	0	0	1
2	0	1	5	1	0	7
3	0	0	16	36	12	64
4	0	1	7	44	67	119
5	0	0	0	11	82	93
Kokku	0	3	28	92	161	284

Vaadates eesti ja vene keeles töö sooritanud õpilaste tulemusi, ilmneb et nendes on minimaalsed erinevused: vene keeles töös sooritanute keskmine sooritusprotsent on 59,6 ning eesti keeles 59,1. Mõnevõrra suuremad erinevused on olemas edukuse ja kvaliteedi näitajates: edukuse põhjal (tulemus vähemalt 50%) on eesti keeles töö sooritajad pisut paremad, kvaliteedi näitajate (tulemus vähemalt 75%) järgi on aga vene keeles kirjutanud eespool. (Tabel 3) Eksami keskmine hinne on nii eesti kui vene keeles sooritajatel 4, ent eesti keeles töö sooritajate aastahinne on olnud kõrgem (keskmiselt 4,5). Võimalik, et eesti keeles töö kirjutanud õpilasi on koolides mõnevõrra leebemalt hinnatud kui eksami vene keeles sooritanud õpilasi. (Tabel 4) Erinevused on ka madalaimad punktisummas: eesti keeles kirjutanutel oli see 10 punkti, vene keeles aga 27. Maksimumpunktidele kirjutati tööd nii eesti kui ka vene keeles. (Tabel 3)

Joonis 2. Ajaloo lõpueksami tulemused soorituskeeleti

Tabel 3. Eksamitulemused ning edukuse ja kvaliteedi näitajad soorituskeeleti

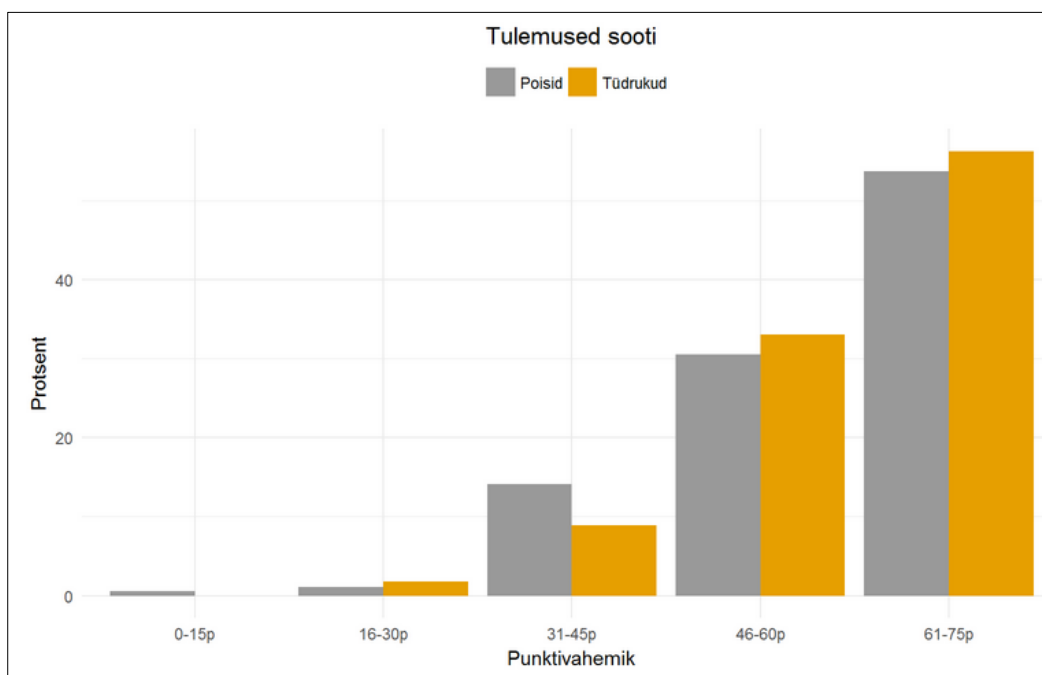
	N	N %	Keskm	Keskm %	Min	Mediaan	Max	St. hälve	Edukus %	Kvaliteet %
E	221	76	59,1	79	10	61	75	11,5	97	72
V	68	24	59,6	80	27	62	75	11,1	94	78
Kokku	289	100	59,2	79	10	62	75	11,4	97	73

Tabel 4. Aastahinnete võrdlus soorituskeeleti

	Arv	Aastahinnete keskmine	Töö keskmine
E	221	4,5	4
V	68	4,2	4
Kokku	289	4,4	4

Ka sugude lõikes ei ilmne eksamitöö tulemustes olulisi erinevusi. Eksamit sooritas rohkem poisse kui tüdrukuid (vastavalt 177 ja 112), ent poiste keskmine sooritusprotsent oli pisut madalam – 78, tüdrukute oma oli 80%. Kvaliteedi näitajatelt oli tüdrukud samuti pisut edukamad kui poisid ning edestasid neid seitsme protsendipunkti võrra, edukuse näitajate järgi olid aga poisid tüdrukutest pisut ees. Need erinevused on aga nii väikesed, et olulisi järeldusi ei saa teha. (Tabel 5) Aastahinnete puhul on huvitav, et poiste aastahinnad olid tüdrukute omadest madalamad, ent eksamihinnad olid neil üsna sarnased. Sellest võib järeldada, et kas poisse hinnatakse koolis rangemalt või on nad eksamiks tüdrukutest põhjalikumalt ette valmistanud. (Tabel 6)

Joonis 3. Ajaloo lõpueksami tulemused sooti

Tabel 5. Eksamitulemused ning edukuse ja kvaliteedi näitajad sooti

	N	N %	Keskm	Keskm %	Min	Mediaan	Max	St. hälve	Edukus %	Kvaliteet %
M	177	61	58,7	78	10	61	75	11,8	97	71
N	112	39	60,1	80	23	62	75	10,7	96	78
Kokku	289	100	59,2	79	10	62	75	11,4	97	73

Tabel 6. Aastahinnete võrdlus sooti

	Arv	Aastahinnete keskmine	Töö keskmine
M	177	4,3	4,0
N	112	4,7	4,1
Kokku	289	4,4	4,0

4. Eksami tulemused eksamiosade ja ülesannete lõikes

I osa. Arutlus (15 punkti)

Arutluse kirjutamise eest oli võimalik saada maksimaalselt 15 punkti. Eksaminandidel oli võimalik valida nelja arutlusteema vahel. Keskmiselt saavutati arutluse eest 11,5 punkti ning keskmine sooritusprotsent oli 77. Kaheksa õpilast jätsid arutluse kirjutamata. (Tabel 7)

Mitmel eelneval aastal on populaarseimaks teemaks olnud külma sõda kajastav, nii ka sel aastal: umbes kaks kolmandikku (188 õpilast) kõikidest eksaminandidest valis arutluse kirjutamiseks IV teema, milleks oli „Maailm külma sõja ajal“. Populaarselt järgmine oli III teema „Demokraatialt diktatuurile: Euroopa maailmasõdade vahel“, mille valis 51 eksaminandi ning populaarsuselt kolmas oli I teema „Miks muutus 1934. aasta riigipöördega Eesti Vabariigis valitsemiskord?“. Vaid 11 eksaminandi valisid II teema, milleks oli „25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest“. Viimase teema puhul koguti ka keskmiselt kõige vähem punkte – 11,1. (Tabel 7)

Soorituskeele põhjal ei ole arutluse tulemustes suuri erinevusi, ent need ilmnevad poiste ja tüdrukute võrdluses. (Tabel 9) Nimelt on tüdrukute keskmine tulemus 12,1 punkti ning poiste oma 11,2 punkti. Tegemist on üsna suure erinevusega, millele tasub kindlasti ka õppeprotsessis tähelepanu pöörata. (Tabel 8)

Tabel 7. Arutluse tulemused valitud teema põhjal

	N	N %	Keskm	Keskm %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
1. Miks muutus 1934. aasta riigipöördega Eesti Vabariigis valitsemiskord?	31	11	11,3	75	3	13	15	3,6
2. 25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest	11	4	11,1	74	5	12	15	3,7
3. Demokraatialt diktatuurile: Euroopa maailmasõdade vahel	51	18	12,3	82	5	13	15	2,7
4. Maailm külma sõja ajal	188	65	11,5	77	0	12	15	3,2
Ei kirjutanud	8	3						
Kokku	289	100	11,5	77	0	12	15	3,4

Tabel 8. Arutluse tulemused soo põhjal

	N	N (%)	Keskm	Keskm %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
M	177	61	11,2	74	0	12	15	3,5
N	112	39	12,1	81	0	13	15	3,1
Kokku	289	100	11,5	77	0	12	15	3,4

Tabel 9. Arutluse tulemused soorituskeele põhjal

	N	N (%)	Keskm	Keskm %	Min	Mediaan	Max	St. hälve
E	221	76	11,5	77	0	12	15	3,4
V	68	24	11,6	77	0	12	15	3,1
Kokku	289	100	11,5	77	0	12	15	3,4

Arutluse tulemused osaoskuste kaupa

Osaoskuste lõikes saavutati parimaid tulemusi ajastu tundmise eest, mille puhul oli keskmiseks soorituseks 88%. Keerulisimaks osutus selles aspektis teema „25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest“, mille keskmine tulemus oli madalaim. Kõige kehvemad tulemused olid keskmiselt analüüsi osa eest. Keskmiselt oli selleks 73%, ent näiteks teema „25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest“ puhul oli sooritusprotsendiks kõigest 59. See näitab selgelt, et antud teema on õpilastele keeruline ning võimalik ka, et selleks õpitud materjali pole ei jõuta korralikult läbida. Parimad tulemused saavutati enamike osaoskuste puhul teema eest „Demokraatialt diktatuurile: Euroopa maailmasõdade vahel“, mille eest koguti ka üldiselt kõige enam punkte. Populaarseim teema – „Maailm külma sõja ajal“ – oli samuti võrdlemisi heade tulemustega, ent eal paistab silma teistest teemadest oluliselt madalam õigekirjaoskus.

Arutluse tulemuste põhjal on kindlasti vaja rohkem tähelepanu pöörata õpilaste analüüsioskusele, milles saavutati kõikide aspektide lõikes kõige madalamaid tulemusi. Samuti tasuks rõhutada oma arvamuse väljendamist või järelduste tegemist, et tegu poleks pelgalt kirjeldava-jutustava tekstiga, vaid selgitataks ka põhjus-tagajärg seoseid ning arutletakse, miks toimusid asjad just ajaloos praegu teadaoleval moel.

Tabel 10. Arutluse aspektide sooritusprotsendid teemade lõikes

Teema	Struktuur	Analüüs	Ajastu	Faktid	Järeldused	Õigekiri
1. Miks muutus 1934. aasta riigipöördega Eesti Vabariigis valitsemiskord?	74	67	85	74	74	85
2. 25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest	86	59	82	76	73	82
3. Demokraatialt diktatuurile: Euroopa maailmasõdade vahel	80	78	93	81	79	82
4. Maailm külma sõja ajal	84	73	88	74	74	75
Kokku	82	73	88	76	75	78

II osa. Ülesanded (60 punkti)

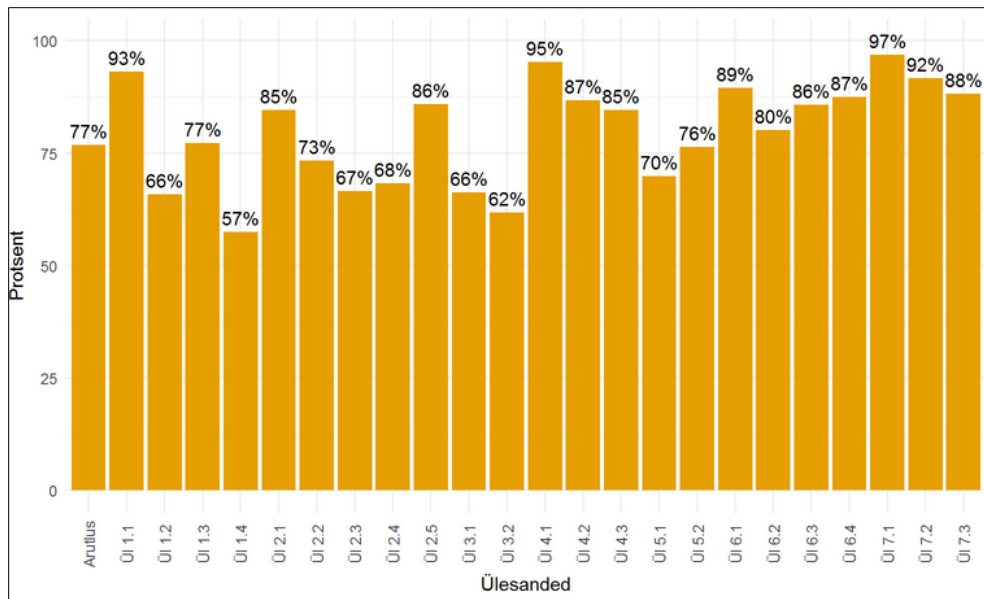
2017. aasta ajaloo põhikooli eksami ülesannete keskmiseid tulemusi vaadates selgub, et eksamis ei olnud ühtegi erakordselt rasket ülesannet, sest vaid ühe ülesande keskmine lahendus oli alla 60%, aga olid mõned üpris lihtsad ülesanded, täpsemalt neli ülesannet, mille keskmine tulemus oli üle 90%. Täpsemalt on kõige keerukamaid ja lihtsamaid ülesandeid tutvustatud siinse analüüsi järgmises peatükis.

Kuigi üldiselt oli eksam sooritatud nii vene kui ka eesti keeles enam-vähem sama hästi, siis mõningate ülesannete puhul ilmnedid selged erinevused. Näiteks I osa ülesande 2 puhul olid vene keeles kirjutajad keskmiselt 21 protsendipunkti võrra edukamad kui eesti keeles eksamitöö sooritajad. Seevastu I osa ülesande 4 puhul õlis eesti keeles kirjutajad 22 protsendipunkti võrra ees. Need olid ka suurimad erinevused kahe soorituskeele vahel, teiste ülesannete puhul ei olnud lahknevused nii silmatorkavad. Poiste ja tüdrukute võrdluses nii suuri erinevusi sooritusprotsentides ei olnud, suurimaks erinevuseks oli kaheksa protsendipunkti.

Tabel 11. Ülesannete lahendus (keskmine tulemus protsentides)

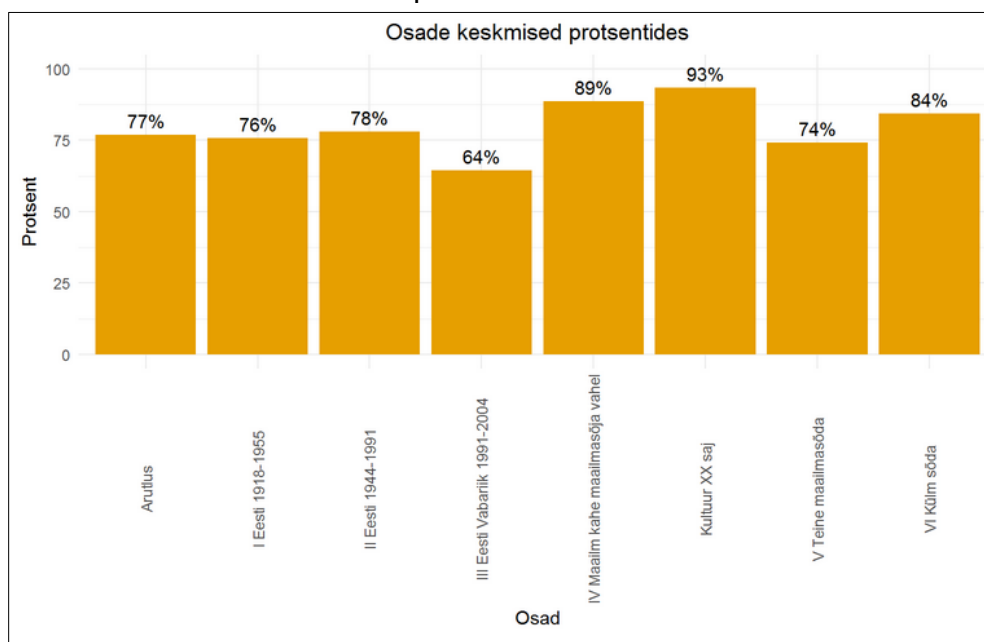
	Min	Keskm	Max	Keskm %	Eesti	Vene	M	N	Eesti M	Eesti N	Vene M	Vene N
Arutlus	0	11,5	15	77	77	77	74	81	73	81	77	79
ÜI 1.1	0	2,8	3	93	93	93	93	94	93	93	92	96
ÜI 1.2	0	1,3	2	66	61	82	69	61	64	57	82	84
ÜI 1.3	0	2,3	3	77	78	75	75	81	73	85	79	58
ÜI 1.4	0	1,1	2	57	62	44	57	58	62	60	45	41
ÜI 2.1	0	3,4	4	85	84	85	85	85	84	85	87	80
ÜI 2.2	0	1,5	2	73	72	77	72	75	69	76	80	69
ÜI 2.3	0	1,3	2	67	62	82	68	65	62	63	82	81
ÜI 2.4	0	1,4	2	68	66	75	71	64	70	62	75	75
ÜI 2.5	0	2,6	3	86	87	83	83	90	84	91	81	90
ÜI 3.1	0	2,7	4	66	69	56	65	69	68	72	57	52
ÜI 3.2	0	1,9	3	62	63	57	60	65	61	66	57	58
ÜI 4.1	0	2,9	3	95	96	94	94	97	95	97	93	96
ÜI 4.2	0	3,5	4	87	86	90	87	86	85	86	91	86
ÜI 4.3	1	2,5	3	85	84	86	83	88	81	89	87	81
ÜI 5.1	0	1,4	2	70	67	79	69	71	65	69	79	81
ÜI 5.2	0	3,1	4	76	76	79	79	73	78	72	80	78
ÜI 6.1	0	0,9	1	89	92	82	89	91	92	91	81	88
ÜI 6.2	0	3,2	4	80	79	82	80	81	78	81	84	78
ÜI 6.3	0	1,7	2	86	86	86	84	89	83	90	87	84
ÜI 6.4	0	2,6	3	87	88	85	89	86	90	86	85	83
ÜI 7.1	1	1,9	2	97	96	99	97	96	97	96	98	100
ÜI 7.2	0	0,9	1	92	92	91	92	91	92	92	92	88
ÜI 7.3	0	0,9	1	88	88	90	86	91	86	91	88	94

Joonis 4. Ülesannete keskmine sooritus protsentides

Eksami osade lõikes olid õpilased kõige paremini omandanud teema „Kultuur XX sajandil“, ent väga hästi osati ka teemat „Maailm kahe maailmasõja vahel“. Viimase head omandatust näitab ka arutluse tulemus, mille puhul saavutati kõrgeimad punktid just maailmasõdade vahelise teema eest. Nii nagu arutluse puhul, on ka eksami osade puhul näha, et kõige kehvemini on õpilased selgeks saanud teema „Eesti Vabariik 1991–2004“. Mõneti on see üllatav, sest seal puudutatud isikud ja sündmused on tihti kõne all ka päevapoliitikas, samuti õpitakse mitmeid valdkondi ühiskonnaõpetuses. Võimalik aga, et just ühiskonnaõpetuse kattuvuste tõttu ei osata seda perioodi veel ajalooks pidada ning jäätakse seetõttu ka eksamiks õppides nimetatud ajajärk tagaplaanile.

Joonis 5. Osade keskmised protsentides

5. Madala ja kõrge keskmise lahendusprotsendiga ülesanded

Sarnaselt mitmete eelnevate aastatega tekitavad õpilastele probleeme põllumajanduse või ka üldisemalt majandusega seonduvad ülesanded. See aasta ei olnud erand ning kõige madalamad tulemused koguti keskmiselt maareformi (Joonis 6) ning rahareformi ja erastamist (Joonis 7) puudutavate ülesannete eest. Mõneti üllatavalt saavutati madalaim tulemusi ka Eesti Vabariigi kultuurielu puudutava ülesande eest (Joonis 8). Samuti valmistas raskusi tuntud poliitikute äratundmine ning nende olulisuse teadmine (Joonis 9). Siin ilmneb taaskord, et õpilastele on iseseisvuse taastanud Eesti teema kas raske või väheõpitud ning sellele peaks rohkem tähelepanu pöörama. Eriti oluliseks võiks Eesti iseseisvusaegade põhjalikum tutvustamine olla seoses saabuva Eesti Vabariigi juubeliga.

Joonis 6 – keskmine lahendatus 57%

4. Milles seisnes maareform? Iseloomusta kahe näite abil. 2 p

1) _____

2) _____

Joonis 7 – keskmine lahendatus 62%

2. Majandus. 3 p

2.1. Selgita mõisted. 2 p

Rahareform – _____

Erastamine – _____

2.2. Mis oli erastamise tulemus Eesti jaoks? 1 p

Joonis 8 – keskmine lahendatus 66%

- 2.** Millised väited iseloomustavad Eesti Vabariigi kultuurielu maailmasõdade vahel? Märki õige väite ette pluss (+) ja vale ette miinus (-). 2 p (4 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

☐

Tegevust alustas Eesti Televisioon.

☐

Tartu Ülikoolis toimus üleminek eestikeelsele õppetööle.

☐

Asutati Kultuurkapital.

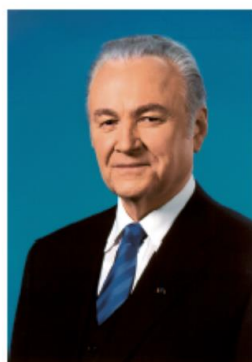
☐

Eesti sporti esindasid rahvusvahelistel võistlustel edukalt raskejõustiklased ja laskurid.

Joonis 9 – keskmine lahendatus 66%

- 1.** Otsusta, millised poliitikud on kujutatud fotodel ning märki foto all olev täht (A–D) tabeli teise veeru sobivasse lahtrisse. Tabeli kolmanda veeru sobivasse lahtrisse märki fotode all toodud vastavat isikut iseloomustava kirjelduse number (1–4). 4 p (iga õige rida 1 p)

Poliitik	Täht foto all	Kirjelduse number
Arnold Rüütel		
Mart Laar		
Edgar Savisaar		
Lennart Meri		

A

B

C

D

1. Eesti Ülemnõukogu esimees Eesti iseseisvuse taastamise ajal.
2. Eestimaa Rahvarinde üks asutajaid.
3. Välisminister Eesti iseseisvuse taastamise ajal.
4. 1992. aastal ametisse asunud esimene põhiseadusjärgne peaminister, erakonna Isamaa liige.

Üle 90% keskmise lahendatusega ülesandeid oli neli, kaks neist puudutasid maailma kultuuri tundmist (Joonis 10 ja joonis 11). Lihtsaks osutus ka külma sõja kriisi puudutav ülesanne (Joonis 12) – ilmselt seetõttu, et õpilane sai ise valida, millist kriisi tutvustab – ning ka Eesti ajaloo sündmuste õigesse perioodi paigutamine (Joonis 13). Otseselt ühiseid nimetajaid ei ole hästi lahendatud ülesannete puhul võimalik seega välja tuua, sest need olid kõik võrdlemisi erinevatest valdkondadest.

Joonis 10 – keskmine lahendatus 97%

- 1.** Mis tehnikasaavutused võeti kasutusele enne, mis pärast teist maailmasõda? Märki õige vastus plussiga (+). 2 p (5–6 õiget 2 p, 3–4 õiget 1 p)

Enne teist maailmasõda	Tehnikasaavutused	Pärast teist maailmasõda
	Internet	
	raadio	
	tramm	
	mikrolaineahi	
	nutitelefon	
	auto	

Joonis 11 – keskmine lahendatus 92%

- 2.** Millisel viisil aitas filmikunst kaasa diktaatorite ideede levitamisele? 1 p

Joonis 12 – keskmine lahendatus 95%

- 1.** Vali üks kriisidest ja selgita, kuidas see süvendas pingeid külmas sõjas. 1 p

Berliini blokaad, Kuuba kriis, Korea sõda, Vietnami sõda

Kriis: _____

Selgitus: _____

Joonis 13 – keskmine lahendus 93%

1. Sündmused Eesti ajaloos. 3 p

1.1. Millised tabeli keskmises lahtris nimetatud sündmused toimusid enne ja millised pärast Konstantin Pätsi nimetamist Eesti Vabariigi presidendiks? Märki tabeli sobivasse lahtrisse pluss (+). 2 p (4–5 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

Enne	Konstantin Päts nimetatakse Eesti Vabariigi presidendiks	Pärast
	1934. aasta riigipööre	
	Juuniküditamine	
	Teise maailmasõja algus	
	Esimene põhiseadus	
	Baaside leping	

1.2. Vali üks sündmus eelmisest ülesandest ja selgita selle olulisust Eesti ajaloos. 1 p

Sündmus: _____

Selgitus: _____

6. Ettepanekud õpetajale, millele õppeprotsessis tähelepanu pöörata

Nagu ka analüüsis jooksvalt mainitud, esinevad mõningad murekohad, millele võiks eraldi tähelepanu pöörata:

- arendada õpilaste analüüsioskust. Selleks võib lasta neil arutlusi kirjutada, aga sobivad ka lühemad tekstid näiteks ülejäänud kontrolltöö sees;
- pöörata tähelepanu poiste õpitulemustele ja hindamisele. Kuna selgus, et nende eksamitöö tulemused on enam-vähem samad kui tüdrukutel, ent aastahinne on keskmiselt madalam, siis peaks uurima, millest see on põhjustatud;
- õpetada põhjalikumalt ka iseseisvuse taastanud Eesti perioodi, mida õpilased eksami tulemuste põhjal väga hästi ei oska, ent mis on oluline osa meie ajaloost.